

मानविकी विद्यापीठ
इन्दिरा गाँधी राष्ट्रीय मुक्त विश्वविद्यालय, नई दिल्ली

सत्रीय कार्य
संस्कृत भाषा में प्रमाण पत्र कार्यक्रम
"सरल संस्कृत बोध"
द्वितीय-बोध:
कार्यक्रम कोड (SSB)
पाठ्यक्रम कोड - SSB 002

पूर्णाङ्क - 100
Total Marks - 100

जमा करने की अन्तिम तिथि - 30 नवम्बर, 2021
Last date to submit - 30th November, 2021

नोट - यह सत्रीय कार्य दो खण्डों में विभक्त है।
प्रत्येक खण्ड से कम से कम 5 अर्थात् कुल 10 प्रश्न करने अनिवार्य हैं।

एतत् सत्रीयं कार्यं खण्डद्वये विभक्तम् अस्ति। प्रत्येकं खण्डात् न्यूनातिन्यूनं ५ प्रश्नानाम् उत्तराणि लेखनीयानि अर्थात् आहत्य १० प्रश्नानाम् उत्तराणि लेखनीयानि।

This assignment is divided into two sections. It is mandatory to attempt at least 5 questions from each section. Thus total 10 questions are compulsory to attempt.

खण्ड (क)

1. 'रवि' शब्द के रूप लिखिये। (10)
'रविः' इत्यस्य शब्दस्य रूपाणि लिखन्तु।
Write the forms of word 'रविः'.

2. रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिये। (10)
रिक्तस्थानानि पूरयन्तु।
Fill in the blanks.

शब्दः	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	लिंगम्
बालकः	प्रथमा				
वनम्	द्वितीया				
कार्यम्	चतुर्थी				
जननी	पंचमी				
भूमिः	तृतीया				
दधि	सप्तमी				
कविता	द्वितीया				
मुनिः	प्रथमा				
पितृ	द्वितीया				
मूर्तिः	षष्ठी				

3. हनुमत् (हनुमान्) शब्द के रूप लिखिये। (10)
हनुमत् (हनुमान्) शब्दस्य रूपाणि लिखन्तु।
Write the forms of the word हनुमत् (हनुमान्).

4. 'गम्' धातु के लङ् लकार के रूप लिखिये। (10)

‘गम्’ धातोः लङ्लकारस्य रूपाणि लिखन्तु।

Write the लङ लकार (past forms) of the root ‘गम्’.

5. निम्नलिखित शब्दों के लकार, पुरुष और वचन लिखिये। (10)

निम्नलिखितशब्दानां लकारं, पुरुषं, वचनं च लिखन्तु।

Write the lakaar, person and number of the following words.

लिखतु, पठेयुः, खादति, अवदत्, पठिष्यामः

6. निम्नलिखित शब्दों की मूलधातु लिखिये। (10)

निम्नलिखितानां शब्दानां मूलधातून् लिखन्तु।

Write the roots of the following words.

गच्छामि =

पृच्छामः =

चिन्तयति =

करोति =

उपविशति =

स्पृशथः =

तरति =

त्यजसि =

नयामि =

पश्यामि =

खण्ड (ख)

1. कर्त्ता-क्रिया का मिलान कीजिये। (10)

कर्तुः क्रियायाः च मेलनं कुर्वन्तु।

Match the subjects according to the verbs.

अहम्	पठथः
तौ	गच्छन्ति
त्वम्	खादामि
वयम्	पठतः
ते	लिखसि
युवाम्	चलामः

2. प्रकृति-प्रत्यय जोड़कर शब्द निर्माण कीजिये। (10)

प्रकृति प्रत्ययेन सह योजयित्वा शब्दनिर्माणं कुर्वन्तु।

Form the words by adding suffixes with the words.

स्ना+क्त्वा =

खाद्+क्त्वा =

हस्+क्त्वा =

पूज्+क्त्वा =

चुर्+क्त्वा =

गै+क्त्वा =

पा+क्त्वा =

धृ+क्त्वा =

श्रु+क्त्वा =

नम्+क्त्वा =

3. कोष्ठक में दिये गये शब्दों की सहायता से रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिये। (10)

कोष्ठकप्रदत्तशब्दानां साहाय्येन रिक्तस्थानानि पूरयन्तु।

Fill in the blanks with the help of words given in the brackets.

सः पुस्तकालयं _____ पठिष्यति। (प्र+विश्+ल्यप्)

भवान् गीतं _____ कदा आगमिष्यति? (श्रु+तुमुन्)

युवां बसयानेन गृहं _____ (गम्+क्तवतु)

मया भोजनं _____ (कृ+क्त)

रमा विद्यालयं _____ पठति (गम्+क्त्वा)

4. 'च, एव, अपि, इति, यत्, पूर्वम्, इदानीम्' इन अव्ययों की सहायता से रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिये। (10)

'च, एव, अपि, इति, यत्, पूर्वम्, इदानीम्' एतैः अव्ययपदैः रिक्तस्थानानि पूरयन्तु।

'च, एव, अपि, इति, यत्, पूर्वम्, इदानीम्' Fill in the blanks with the help of these words.

मन्दं मन्दं धावतु _____ पिता वदति।

_____ सा शनैः शनैः खादति स्म _____ सा शीघ्रं शीघ्रं खादति।

प्रतियोगितायां न केवलं बालकाः अपितु बालिकाः _____ धाविष्यन्ति।

सिंहः मांसं _____ खादति।

माता वदति _____ सर्वदा सत्यं वदतु।

5. निम्नलिखित निर्देशों को पढ़कर 'क्या समय हुआ है' संस्कृत में लिखिये। (10)

निम्नलिखित-निर्देशान् पठित्वा 'कः समयः' इति संस्कृतेन लिखन्तु।

Read the following instructions and write 'what time is it in Sanskrit.

12.30 =

1.00 =

3. 45 =

2. 30 =

5.15 =

6. कोष्ठक में दिये गये शब्दों की सहायता से रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिये। (10)
कोष्ठकप्रदत्तशब्दानां साहाय्येन रिक्तस्थानानि पूरयन्तु।

Fill in the blanks with the help of words given in the brackets.

-----सह आपणं गच्छतु। (एतत्, पुं)

रामः -----सह वनम् अगच्छत्। (लक्ष्मणः)

-----नमः। (विष्णुः)

-----मोदकानि रोचन्ते। (अस्मद्)

-----नाम मधुबाला अस्ति। (एतत्, स्त्री)